№ 20 ՇԱԲԱԹ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 18 **1895** ՇԱԲԱԹ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 18 № 20

ՔՍԱՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարվանը 6 ռուբ.
Առանձին համարները 7 կոպէկով.
Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.
Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».
Տելեֆոն № 253.

ՄՇԱԿ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.
Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.
Տելեֆոն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՆԵՐԿԱՅ **1895** ԹՎԱԿԱՆԻՆ

„ՄՇԱԿ“

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է

«ՄՇԱԿԻ» տարեկան գինը՝ թէ Ռուսաստանում և թէ Արտասահմանում 10 ռուբլի, տասն և մէկ և տասն ամսվանը՝ 9 ր., ինն և ութ ամսվանը՝ 8 ր., եօթ ամսվանը՝ 7 ր., վեց ամսվանը՝ 6 ր., հինգ ամսվանը՝ 5 ր., չորս ամսվանը՝ 4 ր., երեք ամսվանը՝ 3 ր., երկու ամսվանը՝ 2 ր., ամսական 1 ռուբլի:

Գրվել «ՄՇԱԿԻՆ» կարելի է ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ:

Օտարաքաղաքացիները պէտք է դիմեն հետևեալ հասցէով՝ Тифлисъ. Редакція «МШАКЪ»: Իսկ արտասահմանից՝ Tiflis. Rédaction «MSCHAK»:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քննիչ յանձնախումբ. Մամուլի կարծիքը հայոց հարցի մասին. Լօնդօնի Անգլօ-հայկական ընկերութեան միտինգը. Անօգուտ հերքում.—ՆԵՐԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Վաղվայ ընդհանուր ժողովի առիթով. Մեր գպրոցական կեանքից. Ծխախոտի ընտրութիւնը. Նամակ Գանձակից. Նամակ Իգդիրից: Նամակ խմբագրութեան. Նամակ խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մի քանի լուրեր. Պաշտօնական զեկուցումը. Նամակ Թիւրքիայից.—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Կ. Պոլսում.

ՔՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԸ

—

Եւրոպական մամուլը, զանազան աղբիւրներից քաղելով, ամենամանրամասն տեղեկութիւններ է հաղորդում հայկական քննիչ յանձնախմբի մասին:

Այդ տեղեկութիւնները կարելի է բաժանել երկու որոշ, միմեանցից բոլորովին տարբեր մասի:

Մի մասին պատկանող տեղեկութիւնները այն եզրակացութեան են բերում, որ քննիչ յանձնախումբը, հիմնվելով զլխաւորապէս թրքական աղբիւրների վրա, հաստատում է Թիւրքաց բարձր կառավարութեան պաշտօնական հաղորդագրութիւնները:

Իսկ միւս մասին պատկանող տեղեկութիւնները, որոնք հիմնված են անկախ, կողմնակի հարցուփորձի և ուսումնասիրութեան վրա, այն եզրակացութիւնն են դուրս բերում, որ յիրաւի Սասունի կոտորածի մէջ Թիւրքաց կառավարութիւնն է մեղաւոր, և այդ կառավարութեան դրդմամբ և գիտութեամբ են տեղի ունեցել կոտորածը և բոլոր անկարգութիւնները:

Սկզբում բոլոր լուրերը աւելի թեքվում էին յօդուտ Թիւրքաց կառավարութեան: Եւ դրա պատճառը հասկանալի է: Քննիչ յանձնախմբի անդամները Թիւրքեր են, և կառավարութիւնը բոլոր միջոցները ձեռք էր առել, որպէս զի բոլոր ցուցմունքները իր օգտին լինեն:

Սակայն, երբ Ռուսաստանի, Անգլիայի և Ֆրանսիայի ներկայացուցիչների շնորհիւ և նրանց պահանջմամբ, իբրև վկաներ առաջ կանչվեցին անկախ մարդիկ, քրիստոնեաներ և նոյն իսկ Սասունի դէպքերի ականատեսներ, այն ժամանակ հարցը ըսկսեց բոլորովին այլ կերպարանք ընդունել, և վերջին տեղեկութիւնները մեծ մասամբ թեքվում են այն կողմը, որ քննիչ յանձնախմբի տեղեկութիւնները Թիւրքաց կառավարութեան համար նպաստաւոր չեն:

Եւրոպական մամուլի կարծիքը ամփոփելու համար, պէտք է աւելացնենք և այն, որ չը նայած այդ վերջին՝ հայերի համար նպաստաւոր երևին, շատ լրագիրներ, զլխաւորապէս անգլիական մամուլը, այն կարծիքն են յայտնում, որ առհասարակ քննիչ յանձնախմբի զեկուցագրին նշանակութիւն չը պէտք է տալ, նախ այն պատճառով, որ այդ տեսակ քննութիւններ առաջ էլ եղել են և երբէք ճշմարտութիւն չեն պարզել, և երկրորդ՝ այդ քննութիւնը վերաբերում է միմիայն Սասունին, մինչդեռ խնդիրը ներկայումս ամբողջ Թիւրքաց Հայաստանի մասին է:

ՄԱՄՈՒԼԻ ԿԱՐԾԻՔԸ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

—

Ֆրանսիական „Journal de Havre“ լրագիրը մի յօդուած է տպել, որով պաշտպանում է Թիւրքիային և այն միտքն է յայտնում, թէ Հին-Հայաստանի համար դեռ շատ վաղ է ձգտել անկախ քաղաքական կեանքի, ինչպէս բուլգարները, սերբերը, յոյները: Թէև Թիւրքիան կոչվում է հիւանդ մարդ, ինչպէս անուանել է նրան Նիկոլայ I կայսրը, բայց այդ հիւանդ մարդը մի քիչ առողջացել է այժմ, ուստի և այժմ նրա ժառանգութիւնը բաժանելու հարց չէ կարող լինել: Գալով հայերի դէմ գործած անգթութիւններին, լրագիրը յանդգնութիւն ունի պնդելու, որ այդ անգթութիւնները փոխադարձ են եղել, աւելացնելով, որ Անգլիան իր սեպհական շահերի համար է աշխատում խնդիրը մեծացնել. նոյնը անում է և Իտալիան: Զը բաւականանալով այդ քաղաքական փիլիսոփայութեամբ, լրագիրը աւելացնում է. „Հէնց այդ պայմանով Ռուսաստանը և Ֆրանսիան կամեցան մատնակցել քննութեանը, որպէս զի Թոյլ չը տան Անգլիային և Իտալիային թեքելու կշիռը այն կողմն, որ կողմն որ նա չը պէտք է թեքվի“:

Եւ ով գիտէ, գուցէ քաղաքական շահասիրութեան մասին խօսող ֆրանսիական լրագիրը շատ մօտ կապեր ունի Պարիզի շանտաժիստների հետ...:

Անգլիական „Daily Telegraph“ լրագրում տպված է հետևեալը. „Թոքատից ստացված պաշտօնական հեռագիրը հակասում է այն լուրին, որ տարածվեց վերջերս այն մասին, թէ այդ գաւառում խառնակութիւններ են տեղի ունեցել: Այդ լուրին առիթ է տուել, երևի, հետևեալ դէպքը, որ հաղորդում է „Բէյյտերի գործակալութիւնը:“ Ահա այդ դէպքը: „Մի տուն, որի մէջ բընակվում էին երկու հայեր, որոնք հասարակական լաւ դիրք ունեն, մտնում են մի քանի անձինք, նախատում և վիրաւորում տանտերին: Ոստիկանութեան կատարած խուզարկութիւնը երևան հանեց այդ տան մէջ հինգ անձանց, բոլորն էլ հայեր, որոնք այդ ոճրագործութեան հեղինակներն էին: Այդ անձինք տեղական հայ յեղափոխական մասնաժողովի անդամներն էին և զինված էին ատրճանակներով ու սրերով. նրանց մօտ գտնվեցին թղթեր, որոնցով նրանք դրամ են պահանջում: Նրանք կալանաւորվեցին և և յանձնվեցին տեղական իշխանութեան: Այդ դէպքը թէև յուզմունք առաջ բերեց հասարակութեան մէջ, բայց կարգը որ և է կերպով չը խանգարվեց:“

Զարմանալի է, որ այս անգամ էլ այդ հերքող-տեղեկութիւն հաղորդողը „Բէյյտերի գործակալութիւնն“ է, որի աչքերը շլացրել են Սասմբոլի ոսկիները:

Ֆրանսիական „Mémorial Diplomatique“ լրագիրը, որ դիպլոմատիական աշխարհում որոշ համբաւ և դիրք ունի, ասում է, թէ՝ „վերջին օրերս հայոց հարցի մէջ որ և է նոր դէպք տեղի չէ ունեցել, բայց հետզհետէ աւելի պարզվում է այն դերը, որ Ռուսաստանը կամենում է խաղալ հայոց հարցում: Ռուսաստանը աշխատում է որքան կարելի է քիչ խառնվել այդ հարցի մէջ և չը կռուել Թիւրքիայի հետ՝ Անգլիային հաճոյ լինելու համար, որովհետև Անգլիան յարուցել է հայոց հարցը մաքիավելական նպատակով. Ռուսաստանը աշխատում է շիտակ լինել Թիւրքիայի վերաբերմամբ“:

Եւրոպական մի քանի երկիրներ, որոնց թւում և Ֆրանսիան, որոնք նախանձով են վերաբերվում այն ազդեցութեան, որ Անգլիան ձեռք է բերել Եգիպտոսում, երկիւղ են կրում, որ չը լինի թէ Անգլիան կարողանայ նոյնպիսի ազդեցութիւն ձեռք բերել և Թիւրքաց Հայաստանում: Այդ պատճառով նրանք մի տեսակ առնչութիւն են նկատում հայոց հարցի և եգիպտական հարցի մէջ և աշխատում են բացատրել խէդիվ Աբբաս-փաշայի և առաջին մինիստր Նուբար-փաշայի մէջ ծագած դժտութեան պատճառները նրանով, որ Նուբար փաշան, իբրև հայ, իր սրտի մէջ եգիպտական ոչ մի բան չունի, աշխատում է դեր խաղալ հայոց հարցում և այդ պատճառով հլու հպատակ է Անգլիային: Պարիզի „Patrie“ լրագիրը ահա թէ ինչ է ասում այդ մասին. „Նուբար-փաշան լինելով ծագումով հայ և քրիստոնեայ, միշտ նայել է Եգիպտոսի վրա իբրև շահագործութեան մի աղբիւրի վրա իր համար: Պէտք է հէնց այդ ծագումի մէջ որոնել այն մեծ շնորհի պատճառը, որ նա վայելում է բրիտանական ագենտների կողմից: Հայաստանը, իր աշխարհագրական դիրքով, իբրև Ռուսաստանին սահմանակից երկիր, առաջնակարգ ստրատեգիական տեղ է բռնում: Որոշ առանձնաշնորհութիւններ և մի յարաբերական անկախութիւն տալով այդ երկրին, Անգլիան նպատակ ունի ազդեցիկ դեր խաղալ այդ երկրում և ահա հէնց այդ բանում նրան մեծ ծառայութիւն կարող է մատուցանել Նուբար-փաշան“:

Անգլիական „Daily News“ լրագրի թղթակիցը Կ. Պոլսից հաղորդում է, որ քիւրդերը, դրդված թիւրքերից, սպանում են խաղաղ հայերին: Ռուսաստանի պարտաւորութիւնն է իր հովանաւորութեան տակ առնել Հայաստանը:

Անգլիական „Morning Post“ լրագրին գրում են. „Հայկական քննիչ յանձնաժողովի հետազօտութիւնները, որ կատարվում են Մուշում, վերջին ժամանակ այնպէս ընթացք ստացան, որ կարելի է յուսալ ճշմարտութեան բացվելուն: Յանձնաժողովի վերջին նիստում՝ մի հայի ցուցմունքները փոխեցին եղելութեան պատկերը, որ մինչև այդ ժամանակ ներկայացնում էին Թիւրքերը: Յանձնաժողովի անդամները մտադիր են այցելել Սասունի գիւղերը, այնպէս որ հիմա կառավարվում էր բացարձակապէս «ազնուաչուքների» ձեռքով. 2—3 անգամ նոր ընտրութիւններ եղան հոգաբարձութեան, բայց վերջին անգամ ընտրված հոգաբարձութիւնը անունով միայն գոյութիւն ուներ. բովանդակ իշխանութիւնը ամփոփված էր մի հարուստ վաճառականի, Սարգիս Թաշճեանի ձեռքը, որ այս կամ այն հանգամանքով առիթ տուաւ իր բոլոր պաշտօնակիցների հեռանալուն, և ինք, միայնակ, կեսարացին յատուկ յամառութեամբ առաջ տարաւ իր ուսերի վրա ամբողջ գործը, և պէտք է ասած յաջող կերպով: Թաշճեանի դէմ գանգատ չը կար, թէ նա զեղծումներ կատարած լինի իր պաշտօնավարութեան ժամանակ, բայց նա շատ խրոխտաբար էր վարվում բոլորի հետ, խառնվում էր նոյն իսկ բժշկական ճիւղի մէջ, և առանց ուրիշի հետ խորհրդակցելու՝ իր քմքի համեմատ էր գործը վարում:

Նոր Քաղաքական ժողովի հաստատութիւնից յետոյ, Թաշճեան հրաժարեցաւ, որովհետև պիտի չը պահէին նրան արդէն. ընտրվեցաւ նախ մասնաժողով, որ պիտի մշակէր յատուկ կանոնադրութիւն, իրերի նոր վիճակին համաձայն և ապա հոգաբարձութիւն, որի վրա մեծ յոյսեր կան դրված, բայց անդամներից մի քանիսն արդէն ուղարկած են իրանց հրաժարականները: Ընտրվեցաւ ապա նոր ուսումնական խորհուրդը, որի մէջ մտան նոյնպէս Կ. Պոլսի առաջադէմ ինտելիգենցիայից մի քանիսը, ինչպէս Մոստիչեան, Կիրճեան, Լեոն Բաչալեան, Մանուկեան և այլն:

Եւ այսպէս Կ. Պոլսի մէջ ամեն ինչ նոր կերպարանքի մէջ է մտնում: Պարզ, ժողովրդական մարդ է նոր պատրիարքը. ժողովրդական մարդիկ են նոյնպէս Քաղաքական ժողովի, որ ասել է վարչութեան, բոլոր անդամները. ժողովրդական մարդիկ են նմանապէս թէ Ազգային հիւանդանոցի, թէ Ուսումնական խորհրդի և թէ միւս պաշտօնէութիւնների անդամների ստուար մասը: Ոչ մի պետական պաշտօնեայ, կամ ինչպէս սովոր ենք կոչել, ոչ մի էֆէնդի, ոչ մի մեծամեծ և նոյն իսկ ոչ մի հարուստ մարդ: Ազնուաչուքների իշխանութիւնից յետոյ այժմ դէմոկրատիան է ասպարիզի վրա իր դէմոկրատիք նախագահով (պատրիարք):

Գործերի այս բարեփոխված դրութեան, այս յաջող յեղաշրջման դեկավար է հանդիսացած «Հայրենիք» լրագիրը: Կովկասի վերջին ընտրութիւնների փառաւոր արձագանքն է Կ. Պոլսի այս նոր ընտրութիւնները, որոնց նշանակութիւնը կարող է ըմբռնել միայն նա, որ մօտից ծանօթ է Պոլսի մեծ մասամբ փչացած հասարակական շրջանների:

Կ. Պոլսի մէջ սկսված այս նոր հոսանքի առաջին արդիւնքն Իզմիրլեանի ընտրութիւնն է և պատրիարքը՝ հաւատարիմ իր ընտրողներին՝ շրջապատած է իրան այժմ այս խմբից ընտրած խորհրդականներով: Ցաղթված «ազնուաչքութիւնը», ծառայող ոգու նուաստացուցիչ դերակատարները, մինչև հիմա տիրող բէժիմի ներկայացուցիչները ջանքեր արին և անում են, որ Դիմաքսեանին և Բարթուղիմէոսին քուէ տալուց յետոյ, իրանց կողմը գրաւեն ժողովրդականների ընտրած պատրիարքը, և «չափաւորութեան», «քաղաքականութեան» և խոհեմամտութեան անունով չեղեցնեն նրան այն ընթացքից, որով Իզմիրլեան գրաւեց ընդհանուրի սիրտը և որին ծա-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՕԼՍՈՒՄ

(Ականատեսի տպաւորութիւնները)

IV

Նոր Քաղաքական ժողովի կազմութիւնը իր հետևութիւններն ունեցաւ Կ. Պոլսի ազգային բոլոր հիմնարկութիւնների վրա: Ամենից առաջ Ազգային հիւանդանոցը եղաւ ուշադրութեան առարկայ:

«Հայրենիք» լրագիրն ամբողջ 3 տարի անաչառ քննադատում էր հիւանդանոցի՝ մանաւանդ բժշկական և տնտեսական մասակարարութեան մասերը և կարողացաւ յաջողիլ՝ միայն շնորհիւ նոր պատրիարքի: Ազգային հիւանդանոցը և Միացեալ ընկերութիւնները՝ Պոլսի մեծագոյն ազգային հիմնարկութիւններն են: Հիւանդանոցը մինչև հիմա կառավարվում էր բացարձակապէս «ազնուաչուքների» ձեռքով. 2—3 անգամ նոր ընտրութիւններ եղան հոգաբարձութեան, բայց վերջին անգամ ընտրված հոգաբարձութիւնը անունով միայն գոյութիւն ուներ. բովանդակ իշխանութիւնը ամփոփված էր մի հարուստ վաճառականի, Սարգիս Թաշճեանի ձեռքը, որ այս կամ այն հանգամանքով առիթ տուաւ իր բոլոր պաշտօնակիցների հեռանալուն, և ինք, միայնակ, կեսարացին յատուկ յամառութեամբ առաջ տարաւ իր ուսերի վրա ամբողջ գործը, և պէտք է ասած յաջող կերպով: Թաշճեանի դէմ գանգատ չը կար, թէ նա զեղծումներ կատարած լինի իր պաշտօնավարութեան ժամանակ, բայց նա շատ խրոխտաբար էր վարվում բոլորի հետ, խառնվում էր նոյն իսկ բժշկական ճիւղի մէջ, և առանց ուրիշի հետ խորհրդակցելու՝ իր քմքի համեմատ էր գործը վարում:

Նոր Քաղաքական ժողովի հաստատութիւնից յետոյ, Թաշճեան հրաժարեցաւ, որովհետև պիտի չը պահէին նրան արդէն. ընտրվեցաւ նախ մասնաժողով, որ պիտի մշակէր յատուկ կանոնադրութիւն, իրերի նոր վիճակին համաձայն և ապա հոգաբարձութիւն, որի վրա մեծ յոյսեր կան դրված, բայց անդամներից մի քանիսն արդէն ուղարկած են իրանց հրաժարականները: Ընտրվեցաւ ապա նոր ուսումնական խորհուրդը, որի մէջ մտան նոյնպէս Կ. Պոլսի առաջադէմ ինտելիգենցիայից մի քանիսը, ինչպէս Մոստիչեան, Կիրճեան, Լեոն Բաչալեան, Մանուկեան և այլն:

Եւ այսպէս Կ. Պոլսի մէջ ամեն ինչ նոր կերպարանքի մէջ է մտնում: Պարզ, ժողովրդական մարդ է նոր պատրիարքը. ժողովրդական մարդիկ են նոյնպէս Քաղաքական ժողովի, որ ասել է վարչութեան, բոլոր անդամները. ժողովրդական մարդիկ են նմանապէս թէ Ազգային հիւանդանոցի, թէ Ուսումնական խորհրդի և թէ միւս պաշտօնէութիւնների անդամների ստուար մասը: Ոչ մի պետական պաշտօնեայ, կամ ինչպէս սովոր ենք կոչել, ոչ մի էֆէնդի, ոչ մի մեծամեծ և նոյն իսկ ոչ մի հարուստ մարդ: Ազնուաչուքների իշխանութիւնից յետոյ այժմ դէմոկրատիան է ասպարիզի վրա իր դէմոկրատիք նախագահով (պատրիարք):

Գործերի այս բարեփոխված դրութեան, այս յաջող յեղաշրջման դեկավար է հանդիսացած «Հայրենիք» լրագիրը: Կովկասի վերջին ընտրութիւնների փառաւոր արձագանքն է Կ. Պոլսի այս նոր ընտրութիւնները, որոնց նշանակութիւնը կարող է ըմբռնել միայն նա, որ մօտից ծանօթ է Պոլսի մեծ մասամբ փչացած հասարակական շրջանների:

Կ. Պոլսի մէջ սկսված այս նոր հոսանքի առաջին արդիւնքն Իզմիրլեանի ընտրութիւնն է և պատրիարքը՝ հաւատարիմ իր ընտրողներին՝ շրջապատած է իրան այժմ այս խմբից ընտրած խորհրդականներով: Ցաղթված «ազնուաչքութիւնը», ծառայող ոգու նուաստացուցիչ դերակատարները, մինչև հիմա տիրող բէժիմի ներկայացուցիչները ջանքեր արին և անում են, որ Դիմաքսեանին և Բարթուղիմէոսին քուէ տալուց յետոյ, իրանց կողմը գրաւեն ժողովրդականների ընտրած պատրիարքը, և «չափաւորութեան», «քաղաքականութեան» և խոհեմամտութեան անունով չեղեցնեն նրան այն ընթացքից, որով Իզմիրլեան գրաւեց ընդհանուրի սիրտը և որին ծա-

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՏԱՍԵՕՂԻ

«Daily Telegraph»

«Մարդասիրության քաջ ընկեր։

«Ինչպես ընդունելի է ինձ համար ասել, որ ես ամենայն սրտով ուրախ եմ Ձեզ հետ հանդիպելու։ Ես ինձ համարում եմ Ձեր ընկերը։ Ես ինքս ինձ համարում եմ Ձեր ընկերը։ Ես ինքս ինձ համարում եմ Ձեր ընկերը։ Ես ինքս

ՑԱԿՈՇՃՈՒՆ ԿՈՄՈՂ

Ասասնի տաշ բրի, դմեբբն բրի
ովոնե ուրսն ղց ավասի բրի ծղտվղ, դվվղղդի
տիով Լոդդաօր ՃՀր դոգբրասնմր հոդոնսամի մա
տսովովք վովոդմա Լոտ բրաղոնսամի ղՀ ՀՀղ
կիոոգտ վ մ ա ե վ ո դ ա մ ի ն, դ ո ն Հ օ ս վ գ Ֆ
բրաՃղդսդտ

Ն դ ի ղ ի ղ ի ա ի ա ի ա

ԳԱՆԱՁԱՅՆ ԳՐԱՍԵՆԵՐԸ

Ամերիկայի Հայ Դատի Յանձնախումբի Գանձապետ Պարոն Գ. Գ. Գասպարեանի Հրաւէրով, Հոգաբարձութեան Նախագահ Պարոն Գ. Գ. Գասպարեան, Գանձապետ Պարոն Գ. Գ. Գասպարեան, Գրագրաց Քարտուղար Պարոն Գ. Գ. Գասպարեան, Գրագրաց Քարտուղարի Օգնական

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պարտիզպանական ընկերության 16 մարտի «Սիրելի Բերանիլերեան» ներկայացումը։ Ներկայացումը 8-դ։ Ներկայացումը սկսվեց ժամը 8-ին։ Դահլիճը լիքն էր։ Ներկայացումը հաջող անցավ։ Ներկայացումը հաջող անցավ։ Ներկայացումը հաջող անցավ

Կիրակի, փետրվարի 19-ին, Բանկի Թատրոնում, մեր ժամանակի առաջին ձեռնածու և ասպետ Ն. Ա. Կոզլովը կը տայ սպիրիտական և մդումական երեկոյ՝ իլլուզիայի և երևակայական ցնորքների շրջանում։ Երեկոն բաղկացած կը լինի երեք բաժանմունքներից, 50 նոմերներով։ 1) Հին կախարդների հրաշքները. 2) Ֆակիրների աշխարհի նոր հրաշքներ. 3) Սպիրիտական և մդումական փորձեր։ Տեղերի գները պակասեցրած են։ Տոմսակները կարելի է ստանալ Թատրոնի կասսայում։ Իմ կազմած բրոշուրը՝ 25 տարվայ համար, կարելի է ստանալ կասսայում 20 կոպեկով։

1—1

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ յայտնում է ի գի տութիւն ընկերութեան անդամների, որ փետրվարի 19-ին, կիրակի, երեկոյեան ժամը 7-ին Թիֆլիսի Դումայի դահլիճում նշանակված է ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ, որի պարապմունքի առարկաները լինելու են։

1) Ընկերութեան 1895 թ. ընդհանուր՝ այն է խորհրդի և ճիւղերի նախահաշուի քննութիւնը և հաստատութիւնը.

2) Պաշտօնատար անձանց ընտրութիւն, այն է ա) Ընդհանուր ժողովի նախագահի և քարտուղարի. բ) Խորհրդի 4 անդամների և 4 փոխանդամների. գ) Վերահսկող յանձնաժողովի 3 անդամների և զրաղարանական յանձնաժողովի 5 անդամների։

Խորհուրդը խնդրում է ընկերութեան Թիֆլիսի անդամներից վերանորոգել իրանց անդամակցութիւնը, դիմելով ընկերութեան գրասենեակը, Սերգիէվսկայա փողոց, տուն Ալիխանեանի № 16. (№ 18) 2—2

Ֆրանսիական **ՄԻՍԱԺԷՐԻ-ՄԱՐԻՏԻՄ** ընկերութեան

Շոգենաւերը, որոնք կանոնաւոր երթևեկութիւն ունեն աշխարհիս բոլոր ծովերի և ովկիանոսների վրա, իւրաքանչիւր երկու շաբաթը մի անգամ գալիս են Բաթում, և որոնք լինելով փոստային շոգենաւեր՝ թէ արագ են գնում և թէ ամեն յարմարութիւններն ունեն ճանապարհորդների համար։

Ներկայումս թէ սովորական ճանապարհորդներին և թէ մանաւանդ երուսաղէմ կամ Մէկկէ գնացող ուխտաւորների համար, պակասեցրած գներով, տրվում են տոմսակներ մինչև Կ. Պոլիս, Եաֆֆա, Պորտ-Սայիդ և կամ՝ այլուր։

Տոմսակների և տեղեկութիւնների համար դիմել ընկերութեան գրասենեակը, Թիֆլիսում՝ Դվորցովայա փողոց, քարվանսարայ նախկին Արծրունի, № 127։

(№ 18) 2—3

ՄԵԾ ՇԵՐԱՄԱՊԱՀԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐ

ՄՕԼՏԻՖՕՈՒՄ, ԿՕՐՍԻԿԱ ԿՂԶՈՒ ՎՐԱ (ՖՐԱՆՍԻԱ)

Ի. ԱԼՕԻԶԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Պ. Այոիզի Ֆիրմայի շերամի որդների սերմեր ձեռք բերել ցանկացողները կարող են դիմել Թիֆլիս՝ կայսերական Կովկասեան Գիւղատնտեսական ընկերութեանը և տիկին Դ. Սուլթանովային, Նիկոլաևսկայա փ. տ. № 39. Սերմը ծախվում է 5 և 3 մսխալ պարունակող արկղիկների մէջ, մսխալը 60 կոպէկով։ (№ 9) 6—6

ԼԱԶԱՐԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆ ԱՐԵՒԼԵԱՆ ԼԵԶՈՒԱՅ, ՄՕՍԿՎԱ

Ճեմարանի վարչութիւնը ունի վաճառելու

ՄԿՐՏԻՉ ԷՄԻՆԻ

Հետևեալ սակաւաթիւ տեղեկութիւններն ու հրատարակութիւնները.

1) Վարդանայ Բարձրբերդեցւոյ Պատմութիւն Տեղերական, Մոսկվա, 1861, ա. տ. 2 ր. 50 կ.
2) Ստեփաննոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի Պատմութիւն տանն Սիսական, 1871 ա. տ. 3 » — »
3) Մխիթարայ Այրեվանեցւոյ Պատմութիւն Հայոց, 1860, ա. տ. . . . 1 » — »
4) Всеобщая Исторія Вардана Великаго (XIII в.), перевод съ армянскаго, съ объясненіями и приложеніями, 1861 . . . . . 4 » — »
5) Всеобщая Исторія Степаноса Таронскаго Асохика по прозванію (XI в.) пер. съ армянскаго, съ объясненіями и приложеніями, 1864. . . . 4 » — »
6) Синодальное слово Нерсеса Ламбронскаго (XII в), пер. съ арм. 1864. . 2 » — »
7) Шараканъ (Շարական) богослужебные каноны и пѣсни армянской Восточной Церкви. Полный переводъ. 1879 (Մնացել է միայն մի քանի օրինակ) . 6 » — »
8) Армянскія надписи въ Карсѣ и Ани и въ окрестностяхъ послѣдняго, текстъ и переводъ 1881. . . . . 1 » 50 »
9) Очеркъ Исторіи Армянской Восточной Церкви, 1864 . . . . — » 65 »
10) Очеркъ религіи языческихъ армянъ (изслѣдованіе) 1864 . . . 1 » 50 »
11) Отвѣтъ на замѣчанія г. Патканова, 1874 . . . . . — » 65 »
12) Моисеи Хоренскій и древный эпосъ армянскій (изслѣдованіе) 1881 . 1 » — »
13) Династическій списокъ Хайкидовъ (изслѣдованіе)
14) Сказаніе о Романѣ и Давидѣ (Борисѣ и Глѣбѣ) по Арм. Четьи-Минеямъ (пер. съ армянскаго) . . . . . — » 75 »
15) Сказанія о Свв. Ѳаддѣѣ и Варѳоломеѣ апостолахъ Арменіи (пер. съ армянскаго) . . . . . — » 75 »

Գրքերի գները հաշված են ճանապարհածախսով հանդերձ։—Այս գրքերից գնել ցանկացողները թող բարեհաճեն դիմել իրանց պատուէրներով Ճեմարանի վարչութեան այսպիսի հասցէով.

Въ Правленіе Лазаревскаго Института восточныхъ языковъ (Москва)

Նոյն տեղում վաճառվում է նոր լոյս տեսած

«ИСТОРІЯ АРМЕНІИ МОИСЕЯ ХОРЕНСКАГО»

Новый переводъ М. Эмина съ армянскаго языка на русскій (съ примѣчаніями и приложеніями), Москва, 1893.—Цѣна 2 р, съ пересылкою 2 р. 25 к. (№ 14) 2—3

ԿԱԿԱՕ ԲԼՕՕԿԷՐ

ՍՆՆԴԱՐԱՐ ԽՄԻԶՔ (գլխաւոր պահեստը Ռուսաստանի համար „ԵԱՎԱ“ ֆիրմայի մէջ. (С.-Петербургъ, Большая Морская, 38).

Ծախվում է կօշնիալ և դեղային ապրանքների բոլոր լաւ մագազիններում $^1/_1$, $^1/_2$, $^1/_4$ և $^1/_8$ կիլոգրամանոց թիթեղեայ տուփերի մէջ։

(GRAND PRIX) Բարձրագոյն պարգև Անտվերպէնի համաշխարհային ցուցահանդիսում 1894 թ-ին։ (№ 151) 9—50

Նոյեմբերի 20-ից ստացվել է Պատեօրի սիստեմով պատրաստած ԲՐՈՒՍԱՅԻ ԲՕԺՈՅԻ ՍՊԻՏԱԿ ՏԵՍԱԿԻ ՍԵՐՄԸ, որ արդէն անցեալ տարիներից յայտնի է Կովկասում և Պարսկաստանում իր յատկութիւններով և տուած առատ բերքով։

Սերմը ստացված է ուղղակի յայտնի „Էկոնոմիես“ ֆիրմայից։

Գնել ցանկացողները կարող են դիմել՝ ԲԱԹՈՒՄ, ԹԻՖԼԻԶ, ԲԱԿՈՒ, ԵՂ. Մնացականեանները, իսկ ՆՈՒԻԻ՝ Աղայ Մուսայ Մահմեդովին։

Այս հասցէով, Бр. Мнацаканянцъ, Батумъ կամ Тифлисъ կամ Баку.

(№ 136) (շ. ե.) 23—25

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ 1881 Թ.

„ՌՈՍՏԻԱ“

Ապահովագրական ընկերութեան մէջ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՆԵՐ 20,500,000 ՌՈՒԲԼԻ

Ընկերութեան տոկոսաբեր թղթերը պահվում են պետական բանկում։

Օրինակ։ Ընտանիքի հայրը, 34 տարեկան, ապահովագրվում է 5,000 ր., որ պէտք է տրվի կնոջը և երեխաներին անյապաղ մահից յետոյ։ Այդպիսի ապահովագրութեան համար նա վճարում է երեքամսեայ պրէմիա 30 ր. 80 ճոպէկ։

Ապահովագրութիւնները ընդունվում են 1000-ից մինչև 100,000 ր. դումարների մէկ անձի կեանքի համար։

Ընկերութիւնը ապահովագրում է առանձին շահաւէտ պայմաններով և արտօնութիւններով հիւանդութեան և աշխատանքին անընդունակ լինելու դէպքում։

Ապահովագրական գումարը տրվում է և մահվան դէպքում տարափոխիկ հիւանդութիւնից, խօլերայից և այլն։

Յունվարի 1-ին 1894 թ-ի «Ռոսսիա» ընկերութեան մէջ ապահովագրված էին 28,246 անձինք 75,621,010 ռուբլի դրամագլխի։

Ապահովագրողները մասն ունեն Ընկերութեան եկամուտներից։

Ապահովագրողների դիվիդէնտը 1893 թ-ի համար—12% է։

Ապահովագրութեան համար յայտարարութիւնները ընդունվում են և ամեն տեսակ տեղեկութիւններ հաղորդվում են վարչութեանը Ս. Պետերբուրգում (Большая Морская, սեփական տուն, № 37), ընկերութեան Թիֆլիսի բաժնում (Сергіевская, д. № 6) և ընկերութեան գործակալութիւնների մէջ կայսրութեան բոլոր քաղաքներում։ (№ 85) 7—20

Ի. Ա. ԲՐՕՆ ՖՕՆ ԲՐԵՆՆԷՐ

Ցանձն է առնում ՀԱՇԻԱՊԱՀԱԿԱՆ, ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ և ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՄԱՏԵԱՆՆԵՐ պահելու գործը ամբողջ տարվայ ընթացքում, ռուսերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն, հայերէն և ուրիշ լեզուներով. ստուգում է զանազան առևտրական և արդիւնաբերական հաստատութիւնների հաշիւները և մատեանները, քննում, փակում, բանում, և կազմում է առևտրական մատեաններ. ընդունում է առևտրական մատեանների զանազան թիւրիմացութիւնների քննութիւնը և բացատրութիւնը։

Այն անձինք, որոնք չունեն հաշուապահներ, բայց ցանկանում են ունենալ կանոնաւոր հաշուապահութիւն, կարող են ունենալ ՃԻՇԴ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԻՐԱՆՑ ԳՈՐԾԵՐԻ ԸՆԹԱՑՔԻ ՄԱՍԻՆ ԵՒ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ ՄԱՏԵԱՆՆԵՐ։ Մատեաններ պահելու համար վերցվում է տարեկան 100 ռուբլի և աւելի։ Հասցէն Елизаветинская, № 25, ոստիկանական վարչութեան վերին յարկում։

Ուսուցանում է։

ՀԱՇԻԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Վճար { Հաշուապահութեան ամբողջ կուրսի համար (2—3 ամիս) 40 ՌՈՒԲԼԻ
Արագագրութեան տեսական կուրսի համար (2 ամիս) 50 ՌՈՒԲԼԻ

Պարապմունքներ յինում են ամեն օր, երկու ժամվայ ընթացքում։ Առաջադէմ պարապմունքների համար ՎԿԱՅԱԿԱՆՆԵՐ բէալական դպրոցի դիրեկտորից և ուրիշ անձերից։ (№ 16) (շ) 48—100

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ

ԹԻՒՐՔԱՅ ՀԱՅԵՐԻ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴՐՈՒՅԹԻՒՆԸ

ԳԻՆԸ 20 ԿՕՊԷԿ

Թիֆլիսում վաճառվում է „Մշակի“ խմբագրատանը, Նոյնպէս և Դվորցովայա փողոցի վրա հեռեալ խանութներում՝ Եփրեմ Ծատուրեանի լամպաների մագազինում և Տէր-Յովսէփեանի Ծխախոտի խանութում։ (№ 143)

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ԵՒ ՊԱՆՍԻՕՆ

Ա. ՏԷՐ-ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑԻ

Ընդունում է երթևեկ, կիսագիշերօթիկ և գիշերօթիկ աշակերտներ, Պատրաստում է գիմնազիայի, բեալական ուսումնարանի, կադէտների կորպուսի և այլ ուսումնարանների համար։ Սօլօլակ, Դանսվկայա փ. № 11. (№ 127) 10—10

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 17 Февраля 1895 г. Типографія Канцел. Главнонач. Гражданск. частью на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская ул., д. каз.